

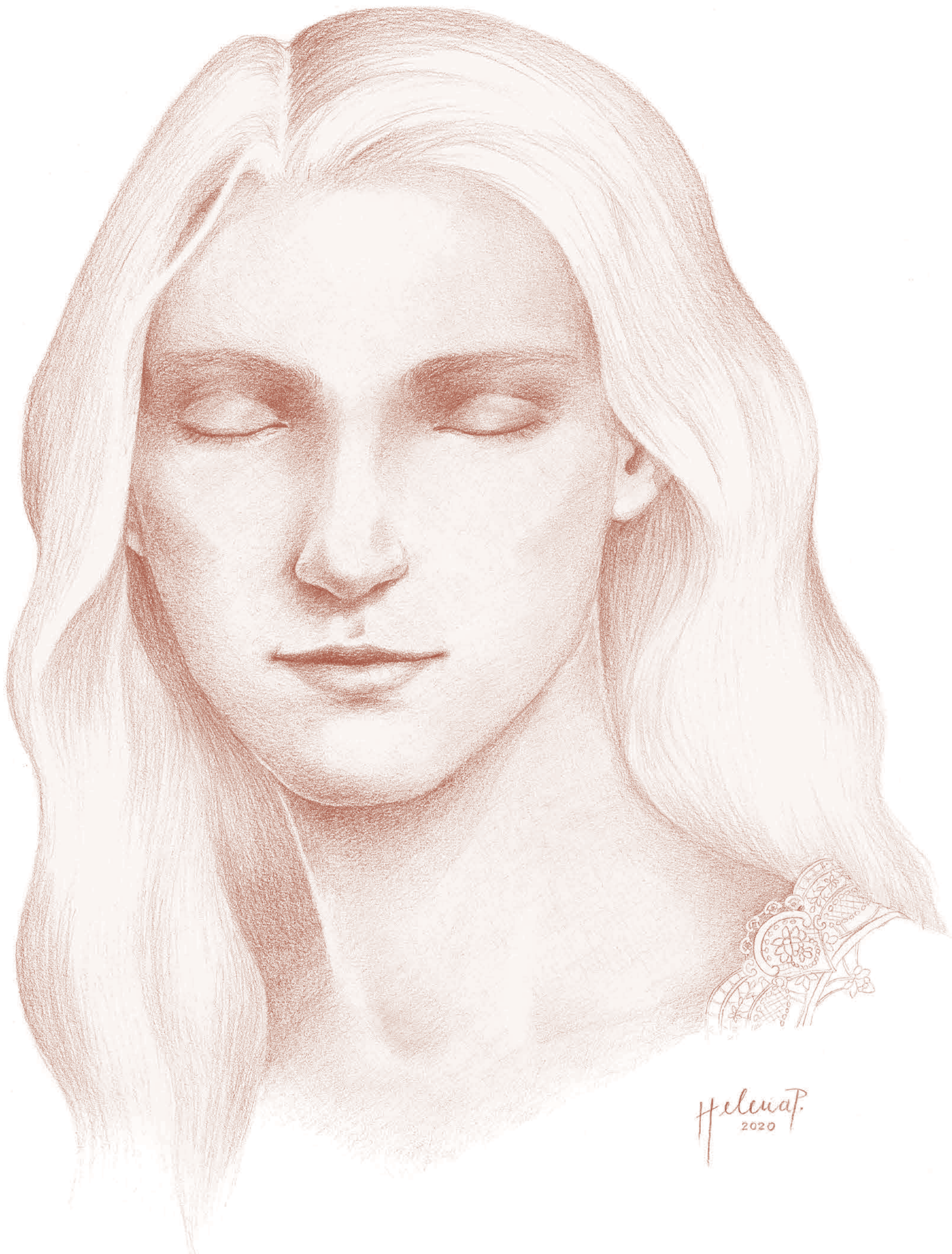
Gimnazija Kranj

Slovenski velikani

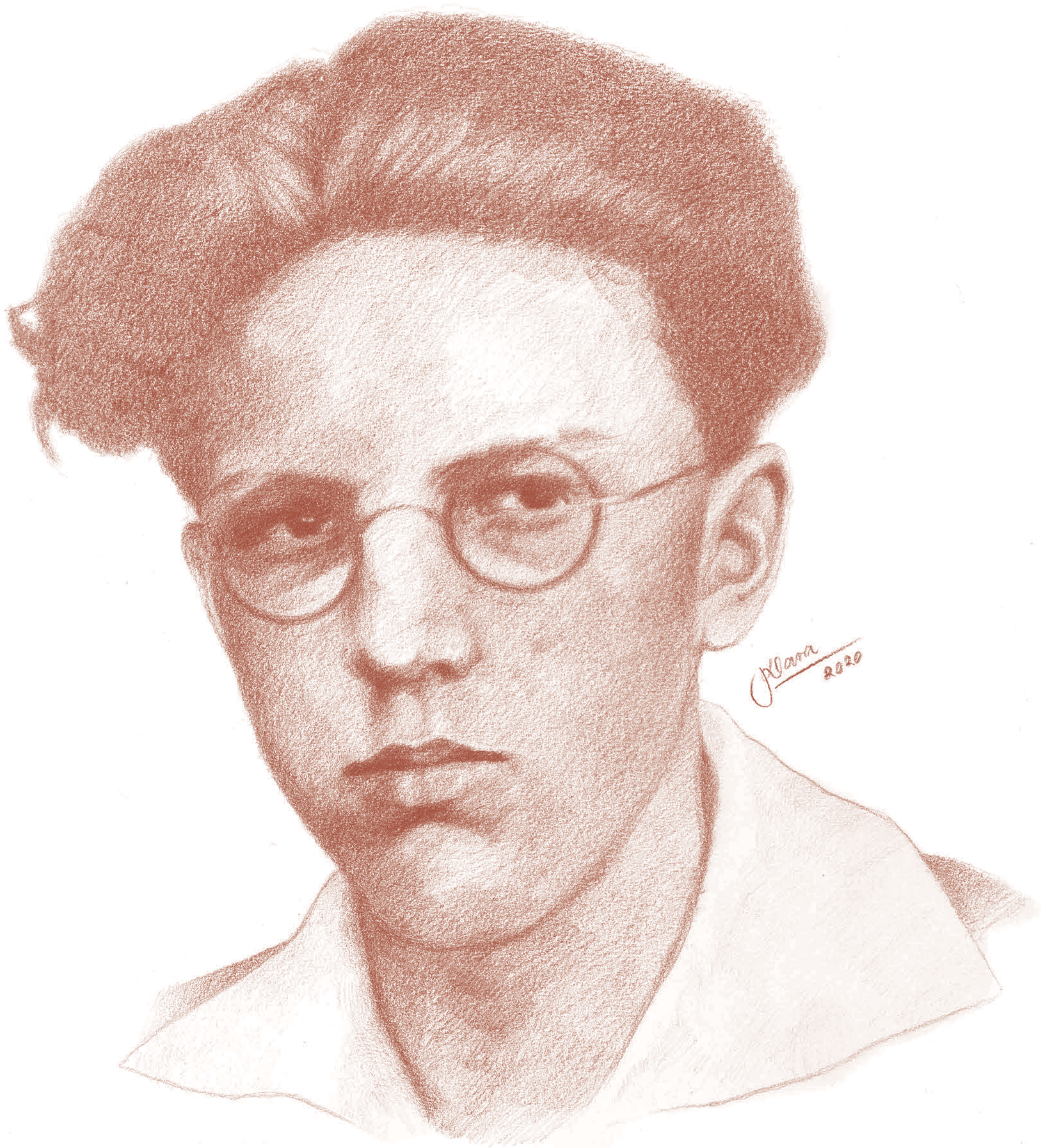
KOLEDAR
IN POTUJOČA
RAZSTAVA
GIMNAZIJE
KRANJ
2021

Edvard Rusjan (1886–1911)
Martina Potočnik, maturantka

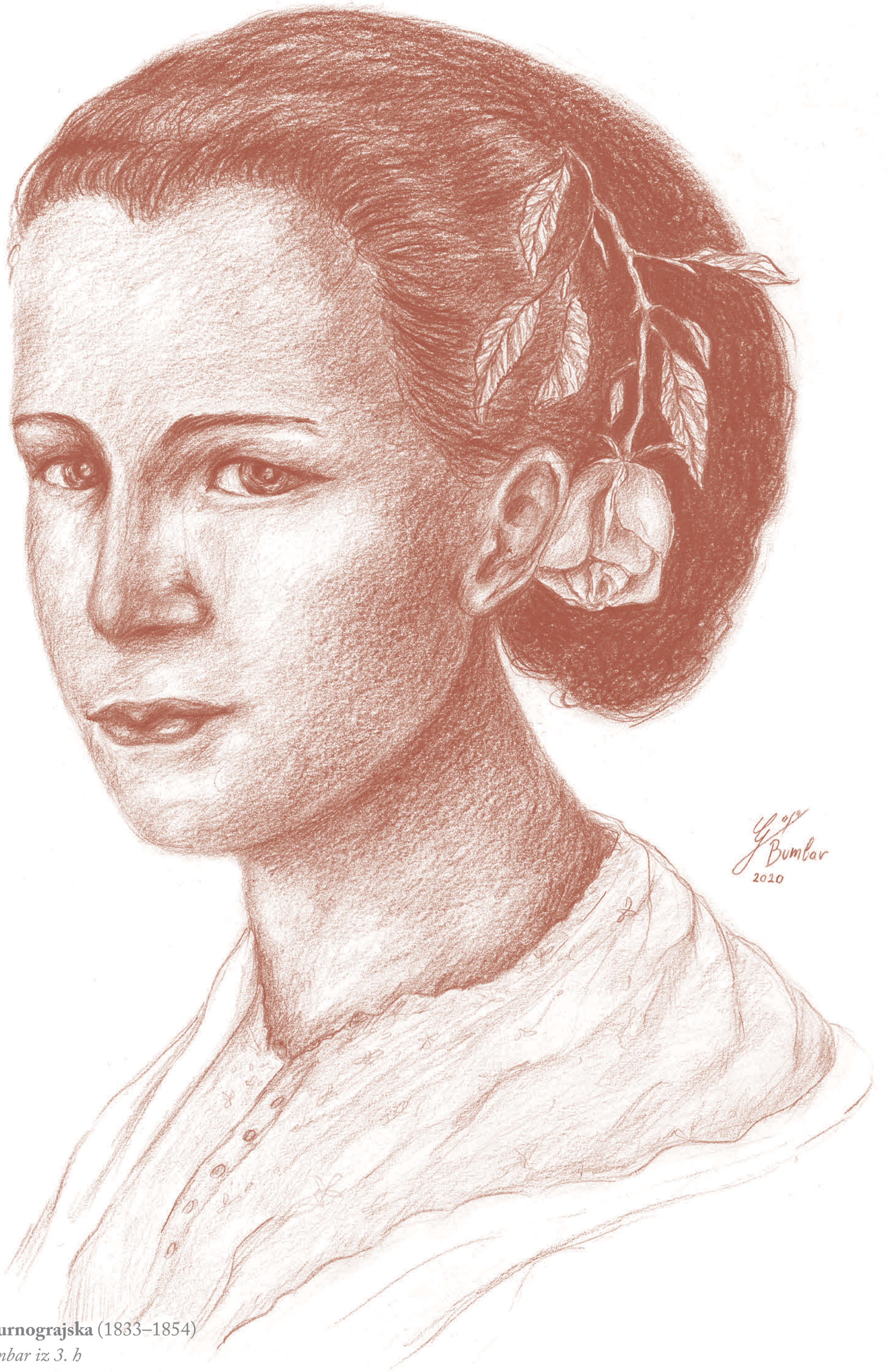
Veronika Deseniška (1380–1425)
Helena Potočnik, maturantka

Srečko Kosovel (1904–1926)
Klara Polajnar, maturantka

Ignacij Borštnik (1858–1919)
Martina Potočnik, maturantka

Josipina Turnograjska (1833–1854)
Gaja Bumar iz 3. h

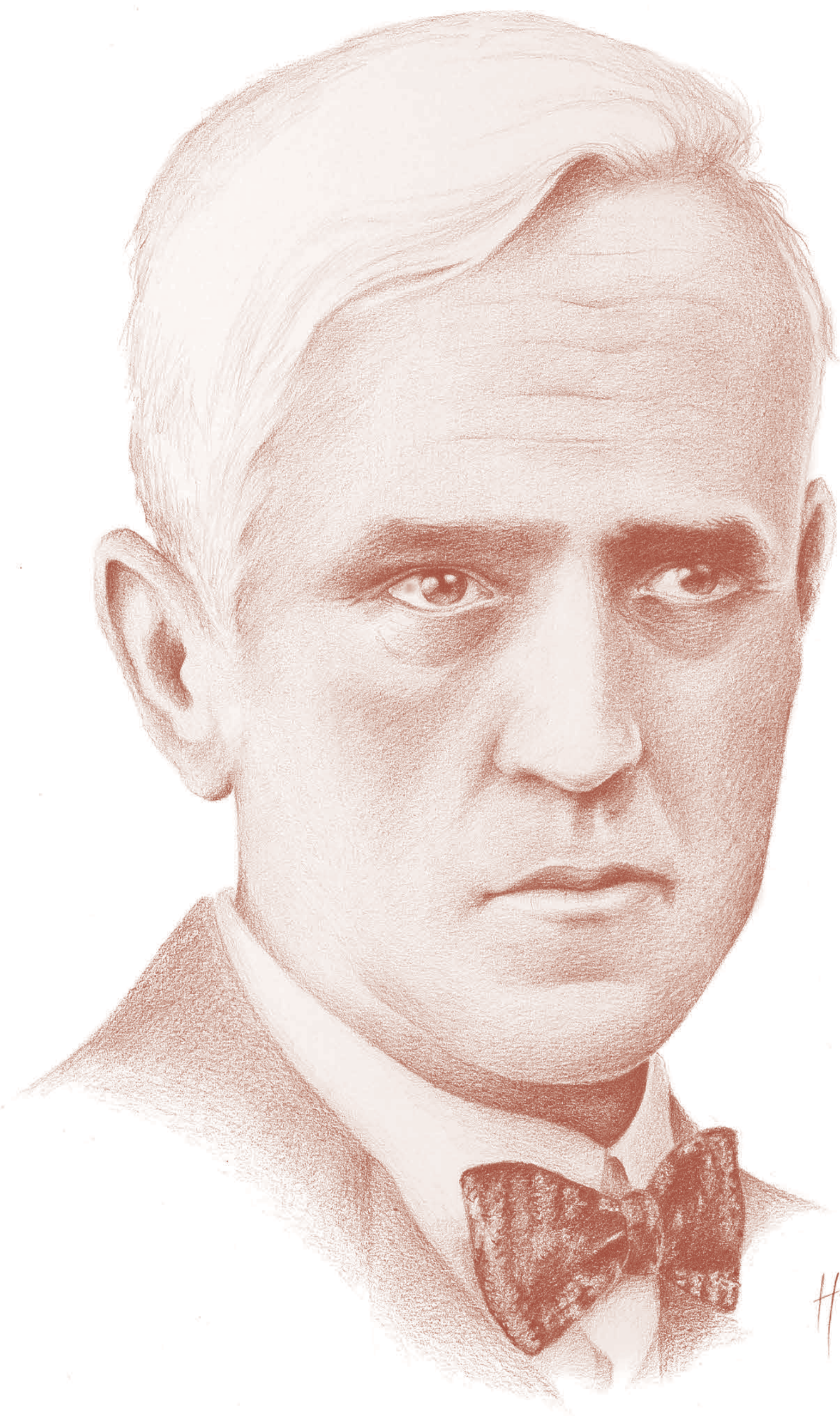

Simon Jenko (1835–1869)

Eva Kozjek Šurc, maturantka

Angela Piskernik (1886–1967)
Helena Potočník, maturantka

Ivan Vurnik (1884–1971)
Helena Potočnik, maturantka

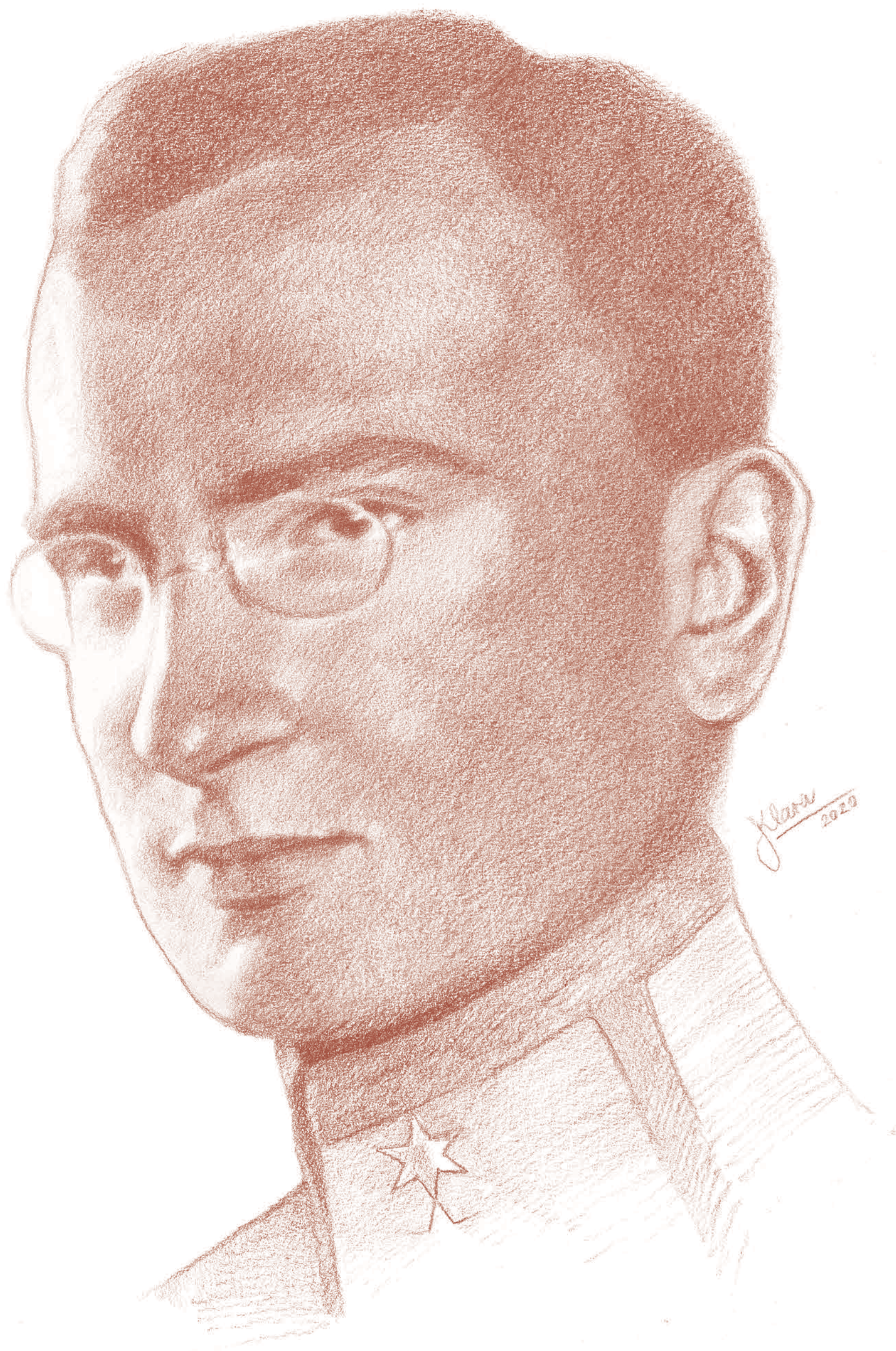
Miki Muster (1925–2018)
Klara Polajnar, maturantka

Leon Štukelj (1898–1999)
Martina Potočnik, maturantka

Duša Počkaj (1924–1982)
Gaja Bumbar iz 3. h

Herman Potočnik Noordung (1892–1929)

Klara Polajnar, maturantka

PORTRETISTKE z avtoportreti

Gaja Bumbar iz 3. h

»Večina meni, da dobri filmi ne smejo imeti nadaljevanj, zato je bil tudi v drugo pritisk velik, vendar se mi zdi, da če ne drugega, mi je uspela odlična komedija. Talent in lepota Duše Počkaj sta dolga leta žarela z ekranov in navduševala, tudi sama nisem odporna na njen čar. Risanje njenih izrazitih oči je bil blagoslov in hkrati prekletstvo – upam, da jim nisem naredila krivice. Skoraj 200 let razlike je med nama z Josipino, zato sta mi bili njeni uglajenost in resnost tuji. Po petih popravkih je končno lahko zaživela tudi v tem obdobju in upam, da bosta njena milina in eleganca brezčasni.«

(Duša Počkaj, Josipina Turnograjska)

Eva Kozjek Šurc, maturantka

»Priznati moram, da je bilo pri nadaljevanju Slovenskih velikanov veliko več pritiska, saj sem poskušala preseči prejšnja dela. Prav zaradi tega pritiska in izkušenj, ki sem jih pridobila med izdelavo prvega koledarja, mislim, da lahko rečem, da je delo doseglo moja in upam da tudi vaša pričakovanja.«

(Simon Jenko)

Klara Polajnar, maturantka

»Veličino slovenskih velikanov je težko zajeti z barvico, vendar upam, da bodo portreti odsevali njihov sijaj. Kot svojega prvega portretiranca sem narisala Mikija Mustra, ki je s svojimi narisanimi junaki zaznamoval marsikatero otroštvo. Drugi portretiranec, Herman Potočnik, je v zvezde kovan zaradi svojih dosežkov na področju raketnega inženirstva. Tretji in zadnji portretiranec, pesnik Srečko Kosovel, pa je s svojo modernistično in kreativno poezijo okrepil slovensko literarno kulturo.«

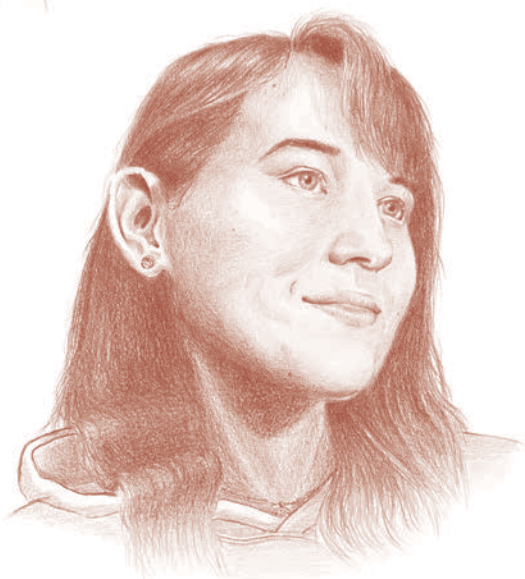
(Herman Potočnik Noordung, Srečko Kosovel, Miki Muster)

Helena Potočnik, maturantka

»Pritisk pri izdelavi drugega koledarja ni bil pretirano manjši kot prvo leto, vendar se mi zdi, da so nam izkušnje pomagale, lanski uspeh pa nas je vztrajno spodbujal. Moja prva letošnja portretiranka je bila Angela Piskernik, ki je bila s svojim unikatnim obrazom precej zanimiv izziv, ampak ne tak, kot je bilo portretiranje Veronike Deseniške; njeno podobo sem ustvarjala na novo – saj so bili moji temelji le opisi iz zgodovinskih knjig –, zato upam, da bo njen obraz izžareval spokojnost in lepoto, ki sem ju skušala vanj ujeti. Mladima damama se je kot moj tretji portretiranec pridružil še Ivan Vurnik s svojim zanimivim vzorčastim metuljčkom.«

(Veronika Deseniška, Angela Piskernik, Ivan Vurnik)

Martina Potočnik, maturantka

»Kljub pridobljenim izkušnjam in nespremenjenim navodilom za drugi koledar se risanje ni zdelo očitno lažje, saj sem dobila zanimiv izziv; ena mojih študij naj bi odsevala vztrajni, ponosni pogled mladega Edvarda Rusjana, druga prikazovala potezni, odločni, morda strogi izraz Ignacija Borštnika v njegovih zrelih letih in tretja ponazarjala uglajeni, nežni obraz priletnega gospoda Leona Štuklja. Tokrat sem preučevala tri različne moške obraze v treh različnih življenjskih obdobjih z eno skupno lastnostjo – za vse lahko namreč rečem, da so ponos slovenskega naroda.«

(Ignacij Borštnik, Leon Štukelj, Edvard Rusjan)

Edvard Rusjan
6. junij 1886–9. januar 1911

Prvi slovenski letalec Edvard Rusjan je prvič poletel na področju Malih Rojc v okolici Gorice 25. novembra 1909 z dvokrilnim letalom EDA I, ki ga je zgradil skupaj s svojim bratom Josipom Rusjanom – Pepijem. Letalo je poimenoval po sebi, vzdevek Eda je namreč Edvardu dala njegova mama. Za Edvarda Rusjana je bil usoden polet v Beogradu 9. januarja 1911, ko se je kljub svarilom odločil poleteti. Strmoglavil je ob vznožju Kalemegdana. Pokopali so ga v Beogradu v navzočnosti 14 tisoč ljudi. Po njem sta poimenovana Letališče Edvarda Rusjana Maribor in goriški aeroklub.

(portret je narisala Martina Potočnik, maturantka)

Ignacij Borštnik
1. julij 1858–23. september 1919

Velja za utemeljitelja sodobnega slovenskega poklicnega gledališča. Bil je prvi slovenski poklicni gledališki igralec, tudi režiser, dramatik in pedagog. Rodil se je v Cerkljah na Gorenjskem. Ker v Ljubljani poklicno gledališče ni bilo razvito, je leta 1894 odšel v Zagreb, kjer je bil redni član tamkajšnjega dramskega gledališča. Igral je v slovenščini. Ustvaril je več kot 400 vlog in režij na ljubljanskem in zagrebškem odru. Pred smrtjo se je vrnil v Ljubljano in prevzel pedagoško delo na novoustanovljeni igralski šoli. Po njem se imenujejo nagrade Borštnikovega srečanja, ki so vsako leto podeljene najboljšim slovenskim poklicnim poustvarjalcem na področju gledališča in filma ter najvišja nagrada Borštnikov prstan.

(portret je narisala Martina Potočnik, maturantka)

Angela Piskernik
27. avgust 1886–23. december 1967

Prva slovenska doktorica znanosti, ki je doktorirala na Dunaju leta 1914. Poznana je kot botaničarka, muzealka in pedagoginja. Rodila se je na avstrijskem Koroškem, ker pa je bila zelo dejavna pri slovenski narodni skupnosti, v Avstriji ni dobila službe. Zaposlila se je v ljubljanskem Deželnem muzeju in delala kot učiteljica. Med 2. svetovno vojno je bila internirana v koncentracijskem taborišču Ravensbrück. Po vojni je postala direktorica Prirodoslovnega muzeja Slovenije, eno leto je predavala splošno botaniko na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Med drugim je bila pobudnica zaščite prvih pomembnih naravnih območij (Krakovski gozd, Rakov Škocjan, Robanov kot ...). Dolga leta se je zavzemala za ustanovitev Triglavskega narodnega parka.

(portret je narisala Helena Potočnik, maturantka)

Leon Štukelj
12. november 1898–8. november 1999

Je ena najpomembnejših osebnosti v slovenski športni zgodovini. Slovenski telovadec in olimpijonec je bil po poklicu pravnik. Na olimpijskih igrah je skupno osvojil 6 kolajn: dve zlati v Parizu 1924, zlato in dve bronasti v Amsterdamu 1928 ter srebrno v Berlinu 1936. V Jugoslaviji je bil zamočan kot športnik in zatiran, saj zaradi prepričanij ni smel opravljati sodniškega poklica. Slovenija in svet sta se mu oddolžila na odprtju olimpijskih iger v Atlanti leta 1996, kamor je bil povabljen kot najstarejši še živeči olimpijonec, ki je z osebnostjo in starostjo 98 let navduševal. Po njem se imenuje Osnovna šola Leona Štuklja v Novi vasi, trg v Mariboru ter športni dvorani v Novem mestu in Mariboru.

(portret je narisala Martina Potočnik, maturantka)

Veronika Deseniška
1380–17. oktober 1425

Grofica Celjska je bila druga žena Friderika II. Celjskega. Friderikov oče Herman II. Celjski je nasprotoval poroki in je Veroniko obtožil čarovništva, proces proti njej velja za prvi čarovniški proces pri nas. Bila je oproščena, vendar jo je Herman II. zaprl v grad Ojstrica, v katerem so jo 17. oktobra 1425 umorili – utopili so jo v kadi. V gradu je bil istočasno v ujetništvu tudi Friderik. Veronika je bila pokopana v Braslovčah. Kasneje jo je dal Friderik prekopati v samostansko cerkev kartuzijanskega samostana Jurkloster. Veronikina usoda je navdihnila številne slovenske umetnike.

(portret je narisala Helena Potočnik, maturantka)

Josipina Turnograjska
9. julij 1833–1. junij 1854

Slovenska pisateljica, pesnica in skladateljica, ki se je rodila na gradu Turn v Preddvoru. Pisala je v slovenskem jeziku, kar je bilo za tisti čas izjemno. Šolala se je doma in bila za žensko tistega časa nadpovprečno izobrazena. Poročena je bila s slovenskim pesnikom in politikom Lovrom Tomanom, ki je bil prvi, ki je leta 1848 v Ljubljani zavihral s slovensko trobojnico. Znamenita je njuna korespondenca v času zaroke, ki obsega več kot tisoč pisem, nekatera so dolga tudi 25 strani. Po poroki sta se leta 1853 preselila v Gradec. Za posledicami poroda in ošpic je leto za tem preminila.

(portret je narisala Gaja Bumbar iz 3. b)

Ivan Vurnik
1. junij 1884–8. april 1971

Slovenski arhitekt in urbanist ter ustanovitelj prvega arhitekturnega oddelka na tehniški fakulteti v Ljubljani. Rodil se je v Radovljici, v uveljavljeni gorenjski podobarski družini. Po maturi na Gimnaziji Kranj (1895–1904) je študiral na Dunaju. Želel je oblikovati slovenski arhitekturni slog. Z Maksom Fabianijem in Jožetom Plečnikom velja za začetnika slovenske moderne arhitekture. Skupaj s soprogo Heleno Vurnik sta prenavljala sakralne objekte, znana je njuna zbirka mašnih oblek. Ivan Vurnik je zaznamoval rodno Radovljico (kopališče, pokopališče), v Kranju so po spremenjenih načrtih zgradili Narodni dom (Storžič), njegova je tudi golniška bolnišnica.

(portret je narisala Helena Potočnik, maturantka)

Duša Počkaj
16. november 1924–24. junij 1982

Slovenska filmska in gledališka igralka, ki je bila na Akademiji za igralsko umetnost ena prvih študentk. Od leta 1946 pa do smrti je igrala v ljubljanski Drami. Na filmskem platnu je debitirala v Jari gospodi, legendarna je njena vloga v filmu kranjskega režiserja Boštjana Hladnika Ples v dežju. Njen opus obsega prek sto gledaliških in filmskih vlog ter radijskih iger. Pri založbi Sanje so leta 1998 na zgoščenki Šansoni izšli tudi njeni izbrani songi in šansoni. Gre za stare arhivske posnetke radijskih iger in gledaliških nastopov. Umrta je na odru, med predstavo Ostrovskega »Gozd« v ljubljanski Drami.

(portret je narisala Gaja Bumbar iz 3. b)

Srečko Kosovel
18. marec 1904–27. maj 1926

Bil je vsestranski pisec in mislec, ki je v kratkem življenju ustvaril obsežen opus, znan je predvsem po svoji poeziji. Njegovo ustvarjanje uvrščamo v impresionizem, ekspresionizem, futurizem, zenitizem in konstruktivizem. V avantgardni konstruktivistični poeziji je bil Kosovel med prvimi v Evropi, njegove konstruktivistične pesmi (konsi) so izšle v takrat naj sodobnejši slovenski pesniški zbirki Integrali. Kosovel je med drugim pisal tudi eseje z družbeno-politično angažiranostjo in Slovenca prepoznal predvsem kot Evropejca.

(portret je narisala Klara Polajnar, maturantka)

Simon Jenko
27. oktober 1835–18. oktober 1869

Slovenski pesnik in pisatelj, ki se je rodil v Podreči pri Mavčičah. Poznamo ga kot pesnika Sorškega polja, klicali so ga Šmonca. Njegove pesmi so domoljubne, satirične, svoj vrh je dosegel z ljubezensko liriko. Leta 1865 je izšla njegova edina pesniška zbirka Pesmi. Kar 80 njegovih pesmi je uglasbenih, Naprej, zastava Slave je himna Slovenske vojske. Med proznimi deli prevladujejo novele, znan je njegov Jeprški učitelj. Umrli je v Kranju, kjer je tudi njegova spominska soba. Po njem se imenuje Jenkova nagrada, ki jo podeljujejo za najboljšo pesniško zbirko zadnjih dveh let.

(portret je narisala Eva Kozjek Šurc, maturantka)

Miki Muster
22. november 1925–7. maj 2018

Pionir slovenskega stripa je bil tudi animator, ilustrator, kipar, novinar in filmski režiser. Njegovi najbolj poznani stripovski junaki so Zvitorepec, Trdonja in Lakotnik, ki so nastopili v kar 43 epizodah. V času socializma se je težko uveljavljal, delo je dobil v tujini, pri Bavaria Film v Nemčiji. Znane so njegove reklame Zajček cik-cak, bonboni Visoki C, Čunga lunga ... Nagrajen je bil s srebrnim redom Republike Slovenije za zasluge za vrhunsko pionirsko delo na področju slovenskega animiranega filma in stripa, častnim priznanjem Boruta Meška za življenjski opus in likovno ustvarjanje na področju politične karikature, s Prešernovo nagrado za življenjsko delo, prejel je tudi častni doktorat (doctor honoris causa) Univerze v Novi Gorici.

(portret je narisala Klara Polajnar, maturantka)

Herman Potočnik Noordung
22. december 1892–27. avgust 1929

Herman Potočnik Noordung je pionir astronomije, vesoljskih poletov in tehnologij, raketni inženir in častnik. V Berlinu je izšla njegova edina knjiga: Problem voznje po vesolju – Raketni motor, ki velja za eno temeljnih del prve generacije raziskovalcev vesolja. V njej je opisal načrt za preboj v vesolje. Prvi je opisal krožno vesoljsko postajo, ki s kroženjem ustvarja umetno težnost in s tem daljše bivanje v vesolju brez stranskih učinkov breztežnosti na telo. Načrtoval je proizvodnjo sončne elektrike, kar priča o njegovi izjemni nadarjenosti. Von Braun, oče V2 in kasneje eden vodilnih v ameriških odpravah na Luno Apollo, je izjavil, da mu je knjiga služila kot učbenik. V Vitanju, od koder je bil doma Hermanov ded, stoji arhitekturno nenavadno Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij. Po njem se imenuje asteroid 19612 Noordung ter ulici v Ljubljani in na Dunaju.

(portret je narisala Klara Polajnar, maturantka)

KOLENDARJU NA POT

V maniri starih mojstrov bo leto 2021 zaznamovalo naslednjih ducat slovenskih velikanov. Iste portretistke so črpale iz iste točke in z ničimer drugim kot rjavo barvico ustvarile študije glave, skice, ki se jih ne bi sramovali mojstri slikarskega platna. Podobe so preproste in čiste, a neverjetno žive in razgibane v skromni enobarvnosti, ki omogoči, da se osebnost upodobljenih razkrije neposredno. Pet nadarjenih kranjskih gimnazijk, štiri prvo leto že študirajo na ljubljanski univerzi, je čas koronske epidemije izkoristilo za upodobitev velikih osebnosti slovenske zgodovine, od najstarejše Veronike Deseniške do najmlajšega Mikija Mustra. V enem letu bodo pred nami oživele podobe znanih, svoj čas tudi zamolčanih in spregledanih, v vsakem primeru pa edinstvenih posameznikov. Slovenski velikani ponujajo estetski užitek, so pa hkrati odraz domoljubne geste mlade ustvarjalne roke, ki neobremenjeno pred nas pripelje ljudi iz drugega časa in prostora. Pred nami jih zadrži in oživi za naš čas in prostor, v katerem poskušamo razumeti večplastnost slovenske biti. Poskušamo doumeti, da obrazi preteklosti pripadajo tudi naši sedanjosti.

vodja projekta Nataša Kne, prof.